BIULETYN KOWIEŃSKI

WILBI

WILEŃSKIE BIURO INFORMACYJNE (WILBI) ZAMKOWA 3–3
Wilno, dnia 26 lutego 1932 r.

Nr. 618

Treść numeru:

I. ZAGADNIENIA POLITYKI ZAGRANICZNEJ.

	Dział.	Str.
1. "Lietuvos Žinios" o państwach nadbałtyckich.-	I.	1.
2. "Lietuvos Aidas" o święcie niepodległości estońskiej.	"	"
Kronika.		
3. Propozycja estońska w sprawie celnego zawieszenia broni.-	"	"
4. Kolejne ataki prasy niemieckiej na Litwę.-	"	"

III. ZAGADNIENIA POLITYKI WEWNĘTRZNEJ I ŻYCIE SPOŁECZNE.

Kronika.		
5. Zjazdy tautininków.-	III.	2.
6. Otwarcie kursów sanitarnych związku strzeleckiego.-	"	"
7. Powrót Zauniusa z Genewy.-	"	"
8. Prof.Biržyszka i ks.Kemešis o działalności Zw. Wyzw.Wilna.-	"	"

VII. SPRAWY KŁAJPEDZKIE.

Kronika.		
9. "Lietuvos Žinios" o sytuacji w Kłajpedzie.-	VII.	"
10. Gabrys o przebiegu sprawy kłajpedzkiej w Genewie.-	"	3.
11. Wdzięczność kłajpedzian z powodu posunięć rządu litewskiego.-	"	"

VIII. Z ŻYCIA I PRASY LITEWSKIEJ W WILNIE.-

12. "Vilniaus Rytojus" o wypadkach kłajpedzkich.-	VIII	"
13. "Vil.Ryt." o sytuacji Litwinów pruskich.-	"	"

I. ZAGADNIENIA POLITYKI WEWNETRZNEJ.

"L i e t u v o s Ž i n i o s" o p a ń s t w a c h n a d b a ł t y c k i c h .

"Lietuvos Žinios" Nr.44 z dn.24.II.1932 r.Art.p.t."Wolność krajów nadbałtyckich". Streszczenie:

Narody nadbałtyckie odzyskały niepodległość i osiągnęły piękne wyniki na drodze rozbudowy swej państwowości. W Finlandji, Estonji i Łotwie umocnił się ustrój parlamentarny. Zwłaszcza w Estonji rozkwitają swobody demokratyczne, przynosząc wydajne rezultaty. Życzyć należy, aby państwa nadbałtyckie kroczyły zawszę tą drogą.

"L i e t u v o s A i d a s" o ś w i ę c i e n i e p o d l e g ł o ś c i e s t o ń s k i e j .

"Lietuvos Aidas" Nr.44 z dn.24.II.1932 r.Art.p.t."Święto niepodległości estońskiej". Streszczenie:

Dn.24 lutego obchodzili Estończycy rocznicę swej niepodległości. Naród estoński wyrażał narodowi litewskiemu wiele sympatji. Oba narody łatwo się ze sobą porozumiewają w sprawach narodowych i kulturalnych. W r.ub.odwiedzali Litwę dziennikarze estońscy i podpisany został pakt przyjaźni prasowej między obu krajami. Panuje więc nastrój przyjazny. W dn.święta estońskiego życzą Litwini Estonji jak najszczerzej dalszej owocnej pracy w wysiłkach państwowo-twórczych.

K r o n i k a .

P r o p o z y c j a e s t o ń s k a w s p r a w i e c e l n e g o z a w i e s z e n i a b r o n i .Jak podaje "Lietuvos Aidas" /Nr.44/, estońskie M.S.Z. zwróciło się do rządów litewskiego,łotewskiego i fińskiego z propozycją podpisania celnego zawieszenia broni. Odnośny protokół przewidywałby niepodnoszenie ceł we wzajemnych stosunkach handlowych.

K o l e j n e a t a k i p r a s y n i e m i e c k i e j n a L i t w ę .Jak podaje "Lietuvos Aidas" /Nr.44/, prawicowa prasa niemiecka zamieszcza różne oświadczenia organizacyj nacjonalistycznych, domagające się od rządu niemieckiego zastosowania energicznych środków względem Litwy. Studenci uniwersytetu berlińskiego przyjęli rezolucję, potępiającą w ostrych słowach rząd niemiecki, który "nie wyzyskał wszystkich możliwości w kwestji kłajpedzkiej". Rząd, zdaniem nacjonalistów niemieckich, nic nie robi, by "ograniczyć bandytyzm litewski".

"Vossische Ztg.", rozważając stosunki litewsko-niemieckie w związku z zatargiem kłajpedzkim, dochodzi do wniosku, że zmniejszanie się obrotów handlowych między obu państwami wywiera wpływ również na stosunki polit yczne. O ile niektóre sfery niemieckie domagają się zastosowania ~~xx~~ represyj ekonomicznych względem Litwy, to zapominają, że w pierwszym rzędzie ucierpiałaby nad tem Kłajpeda. Następnie "Vs. Ztg." cytuje pismo pierwszego premjera litewskiego do prezesa konferencji pokojowej w Versalu. Pismo to głosi, że stanowisko Litwy względem Ententy jest absolutnie identyczne ze stanowiskiem Polski. W ostatniem dziesięcioleciu niejednokrotnie się wydawało, że oświadczenie to wciągnięcie Litwy do przeciwniemieckiej barjery wschodniej utraciło rację bytu. Czyżby to była iluzja, zapytuje "Vos.Ztg."

"Berliner Ztg. am Mittag" zamieszcza sprawozdanie swego korespondenta warszawskiego, w którem figuruje twierdzenie, że dzięki wypadkom kłajpedzkim Polska zyskała nowy impuls w kierunku pojednania się z Litwą.

III. ZAGADNIENIA POLITYKI WEWNETRZNEJ I ZYCIE SPOŁECZNE.

K r o n i k a .

Z j a z d y t a u t i n i n k ó w , Jak podaje "Lietuvos Aidas" /Nr.44/, odbył się szereg zjazdów partji tautininków.Zjazdy odbyły się: w Rosieniach/31 stycznia/, Łoździejach /7 lutego/, Kiejdanach /14 lutego/, Kownie /12.II/, Koszedarach /21 lutego/. Ma się również odbyć zjazd w Telszach /28.II/. Zjazdy dotyczyły spraw społecznych i gospodarczych.

O t w a r c i e k u r s ó w s a n i t a r n y c h z w i ą z k u s t r z e l e c k i e g o .Jak podaje "Lietuvos Aidas" /Nr.44/,otwarte zostały w dn.23 lutego w Kownie kursy sanitarne związku strzeleckiego.

P o w r ó t Z a u n i u s a z G e n e w y . Jak podaje "Echo" /Nr.55/, 23 b.m. powrócił z Genewy min.Spraw Zagranicznych Zaunius uroczyście powitany przez przedstawicieli rządu i publiczność.

P r o f .B i r ż y s z k a i k s .K e m e š i s o d z i a ł a l n o ś c i Z w . W y z w . W i l n a . Jak podaje "Rytas" /Nr.29/, dn.18.II.1932 r. prezes Zw.Wyzw.Wilna prof.Birżyszka oraz prezes Żelaznego Funduszu Wileńskiego ks.Kemešis udzielili przedstawicielom prasy następującego wywiadu: Zw.Wyzw.Wilna ma na celu poparcie organizowania walki o Wilno oraz utrzymanie w społeczeństwie ducha wileńskiego. W skład związku wchodzą ludzie o różnem zabarwieniu politycznem. Związek stara się przeto utrzymać charakter apolityczny. Obecnie Zw.Wyzw.Wilna posiada zgórą 300 oddziałów i 15.000.

Najbardziej czynnym elementem w Związku są wilnianie, nauczyciele ludowi, urzędnicy i księża. Działalność oddziałów Związku przejawia się przeważnie w propagowaniu idei wyzwolenia Wilna, organizowaniu różnych imprez wileńskich oraz rozpowszechnianiu pisma "Musų Vilnius".

W celu bardziej konkretnych posunięć utworzono specjalny "Żelazny Fundusz Wileński".

Zarząd Funduszu Wileńskiego wydał już 1/3 milj. t.zw. "paszportów wileńskich". Nabycie paszportu, będącego widomym symbolem idei wyzwolenia Wilna jest moralnym obowiązkiem każdego Litwina patrjoty.

Gdyby posiadane obecnie znaczki społeczeństwo w krótkim czasie wykupiło, w takim razie otworzyłby się kapitał 2.364.400 litów.

Ze sprzedaży paszportów wil.po cenie 10-20 centów utworzy się kapitał 65.000 litów.

VII. SPRAWY KŁAJPEDZKIE.

K r o n i k a .

"L i e t u v o s Ż i n i o s" o s y t u a c j i w K ł a j p e d z i e .Jak podają "Lietuvos Żinios" /Nr.44/,wśród Litwinów z Wielkiej Litwy daje się zauważyć zbyt mała znajomość Kłajpedy. W tych warunkach nie można się dziwić, że Berlin ma dla Kłajpedy ogromne znaczenie. O ile cały szereg ludzi z Wielkiej Litwy marzy o byłej carskiej Rosji, należy zrozumieć psychikę Niemców z Małej Litwy, którzy niezależnie od swego niemieckiego idealizmu są wspomagani przez Berlin materjalnie. Są oni niejako przedstawicielami Berlina i chociaż mają autonomję, jednak w głębi duszy czują inaczej. Mowa tutaj o Niemcach kłajpedzkich. Inaczej się sprawa przedstawia z ludem. Cierpi on ciężko wskutek kryzysu ekonomicznego. Wobec zaś braku uświadomienia politycznego, ulega łatwo wskazówkom Berlina.

Należy sobie zdawać sprawę, że ustrój wewnętrzny Litwy jest również niemałą przeszkodą na drodze zbliżenia. Niemcy wykorzystują to i wciąż głoszą , że kłajpedzianie muszą żyć w nienormalnych warunkach. Pozatem Niemcy straszą kłajpedzian, że Litwini

krępują swobodę sumienia, zwłaszcza pod względem religijnym. Litewski system podatkowy wydaje się kłajpedzianom systemem archaicznym. Nic więc dziwnego, że w tych warunkach Litwini na obszarze Kłajpedy są dla Niemców przybyszami.

Gabrys o przebiegu sprawy kłajpedzkiej w Genewie. "Rytas" w Nr.33 zamieszcza kolejny 77-my list Gabrysa z Genewy, w którym ten ostatni rozważa przebieg debatów genewskich w sprawie Kłajpedy i dochodzi do wniosku, że sprawa kłajpedzka została częściowo wygrana. Pierwszą instancją w sprawach Kłajpedy jesz zgodnie z art.17 konwencji kłajpedzkiej Rada L.N. Kompetencja Rady jest niewyraźna. W związku z tem sprawozdawca miał zaproponować wyjaśnienie tej kompetencji za pośrednictwem Trybunału Haskiego. Jednak nie zgodził się na to delegat litewski. W ten sposób procedura przewidziana w art.17 konwencji kłajpedzkiej została wyczerpana. Pozostaje jeszcze 2-gi punkt, w myśl którego w wypadku różnicy zdań między rządem litewskim a jednym z czterech sygnatarjuszy konwencji kłajpedzkiej sprawa może być przekazana Trybunałowi Haskiemu. W tym wypadku Niemcy bezpośrednio są bezsilne. Jednakże za kulisami się one nie uspokoją. Dyplomaci niemieccy czynią wysiłki w kierunku zapewnienia sobie poparcia Włoch i Wielkiej Brytanji. Dyplomacja litewska będzie musiała intensywnie pracować w Rzymie i Londynie, by odeprzeć zakusy dyplomacji niemieckiej.

Wdzięczność kłajpedzian z powodu posunięć rządu litewskiego. Jak podaje "Lietuvos Aidas" /Nr.44/, 23 b.m.odbyło się w Kłajpedzie zebranie tamtejszych Litwinów z udziałem ok.3-ch tysięcy osób. Zebranie po wysłuchaniu sprawozdania o prowokacjach niemieckich w Berlinie, Tylży i t.d. jednogłośnie wyraziło protest i uchwaliło wysłać do rządu litewskiego pismo dziękczynne za poczynione w obronie praw litewskich w Kłajpedzie starania.

VIII. Z ŻYCIA I PRASY LITEWSKIEJ W WILNIE.

"Vilniaus Rytojus" o wypadkach kłajpedzkich.

"Vilniaus Rytojus" Nr.17 z dn.27.II.1932 r.Art.p.t. "Drugi sukces". Streszczenie:

Dzień 15 października 1931 r.i 13 oraz 20 lutego zaznaczyły się w ~~dxp~~ historji dyplomacji litewskiej jako dnie historyczne. Pierwsza data, to sukces litewski w sprawie tranzytu Koszedary-Landwarów, druga zaś to sukces w sprawie Kłajpedy. Przebieg tej sprawy jest już znany. W związku z sukcesem litewskim w Kłajpedzie zaznaczyć należy, że Kłajpeda w porównaniu z innemi ziemiami, które Niemcy utraciły po wojnie, jest małym obszarem, niemającym dla Niemiec większego znaczenia. Dlatego też niejednemu dziwnem się może wyda wszczynanie przez Niemcy alarmu w tak nieznacznej sprawie. Kryje się tutaj głębsza myśl polityków niemieckich. Mian.Niemcy chcą zachęcić swych obywateli do większej aktywności w akcji Drang nach Osten. Jest to zupełnie jasne. Na szczęście krok ten Niemcom się nie powiódł. Spotkało ich kompletne fiasco. Stało się to zaś dlatego, że Litwa skutecznie walczyła o swą wolność i honor narodu.

Kronika.

"Vil.Ryt."o sytuacji Litwinów pruskich. "Vil.Ryt." /Nr.17 rozważa tragiczną sytuację Litwinów pruskich, wydanych na pastwę ucisku niemieckiego i zasyła pod adresem Litwinów, walczących o swe prawa życzenia wytrwania w tej walce.